

Sa(n)jam knjige u Istri: U očekivanju 18. izdanja pulskog festivala knjiga i autora

MEDITERAN – BIJELO I CRNO MORE

Sajam se ove godine održava od 30. studenoga do 9. prosinca, a žarišna tema bit će Mediteran, dominantno gledan s turske i talijanske obale. Neće izostati ni lepršava predstavljana knjiga i autora po kojima je Sajam nadaleko poznat

Nije mala stvar navršiti 18 godina. Kad se ta obljetnica još k tome slavi u državi koja je tek nešto malo starija, težina je još i veća. Sanja se rodila 1995. godine, rat je u Hrvatskoj tek završavao, a prosinac te, ključne godine za hrvatski put prema miru i okretanje sebi i svojoj budućnosti bio je početak jedne lijepe priče koja će u sebi kroz vrijeme što slijedi u malom progovoriti o potencijalima ovih prostora, kreativnih ljudi i ideja.

Pokazati što se, s kim i kako može napraviti i u siromašnom poratnom kontekstu male, četirilmilijunske zajednice koja tek mora naći svoje »ja«.

Prvi sajam knjige u Istri, koji tada još nije imao ono prepoznatljivo »n« u zagradama, tada je bio mala manifestacija okupljena oko pulske knjižare Castropola i velikog sanjara Boška Obradovića. No i ti skromni počeci imali su ono nešto što će Sajam, pa onda Sa(n)jam, krasiti svih ovih godina, sve do ovogodišnjeg, koji će se u Puli održati od 30. studenoga do 9. prosinca. Imao je lepršavost. Je li to Istra, je li to nepretencioznost regije koju se često u suvremeno doba karakterizira kulturnim slijepim crijevom, pa onda ni očekivanja nisu velika, ili su to ipak ljudi koji su Sajam stvarali, na koncu nije bitno. Bitno je da je Sa(n)jam knjige u Istri vrlo brzo postavio, i zadržao, teško dostižan standard u organizaciji neke književne manifestacije u našim krajevima.

Od rukopisa do prijevoda

Zato valja pogledati što donosi njegovo punoljetno izdanje, koji su noviteti, a koji prokušani stari recepti koji i dalje funkcioniraju. Prije svega, kako kaže direktorica Sajma Magdalena Vodopija, Sajam je i dalje autorski, što ga zapravo više približava festivalu knjige, odnosno autora, nego sajmu. To znači da će se i dalje diferencirati prema svome velikom bratu, zagrebačkom Interberu, onako kako se Lajpciški sajam diferencira prema Frankfurtskom. Kada bi Interber i izdaleka nalikovao Frankfurtu.

No glavne nove vijesti stižu u segmentu sajamskog strateškog opredjeljenja prema stručnim programima. Tiho započeo prošle godine s uvodnim nultim danom Sajma posvećenom knjižničarima, koji će se održati i ove godine, taj se novi strateški smjer sada konkretizira osnivanjem Europskog instituta za književno prevodenje. Tim će povodom biti održan i okrugli stol u pulskom Circolu pod nazivom »Stvaranje knjige: od rukopisa do prijevoda«, na kojem će sudjelovati Ponte di Pino, Magda Olivetti, Giuliano Geri, Ernesto Franco, Vladislav Bajac, Seid Serdarević, Ekrem Čaušević, Nataša Medved i Silvio Forza, uz goste pisce: Claudija Magrisa, Enrica Palandrja, Luce Doninellija, Giorgia Presburgera, Paola Rumiza i Miljenka Jer-

Nove mrežne stranice

Novitet 18. sajma knjige u Istri zasigurno su i nove mrežne stranice, za koje je zaslužna prinova, dizajner Oleg Šuran. Uočljiv je pomak prema preglednosti, urednosti i interaktivnosti, dok je u isto vrijeme zadržan literarni duh koji je lebdio i nad starim stranicama. Mrežni je to prostor koji se ne boji teksta, na kojem će se uz pregledne servisne informacije naći i promišljanja autora i sudionika Sajma o temi, o Sajmu, o književnosti... Valja još jedino pričekati hoće li se nove stranice puniti agilnije tijekom održavanja Sajma nego što je to bilo dosad.

govića. Skup će moderirati Ljiljana Avirović i Iva Grgić. U ovom se popisu, između utjecajnih pisaca i prevoditelja, svakako koprcu i jedan kapitalac – Claudio Magris – koji će tako po drugi put biti gost pulskog Sajma knjiga.

Žarišna tema

Bez obzira na okretanje stručnim programima, od kojih svakako valja istaknuti i program posvećen oblikovanju knjige, koji će Sajam organizirati u suradnji s Goethe Institutom, ključni segment pulskog Sajma knjiga oduvijek su bili autori. Ove godine oni su umnogome rezultat programske odrednice sajma, sadržane u njegovoj žarišnoj temi: Mediteran – Bijelo i Crno more.

Netko malo pronicljiviji već bi iz naziva mogao zaključiti da će se Mediteran poprilično gledati s turske obale. Bijelim morem Turci, naime, nazivaju Mediteran, a za njihovo predstavljanje u Hrvatskoj i na Sajmu uvelike je zaslužna turkologinja Marta Andrić, nova članica Programskog odbora Sajma.

O suvremenoj turskoj književnosti u Hrvatskoj se vrlo malo zna, no zato će o njoj progovoriti Nedim Gursel, Ece Temelkuran, Ajfer Tunc, Murat Uyrkulak i mnogi drugi, a poseban začim svemu dat će gostovanje slavnog fotografa, ili fotonovinara kako se on radije voli nazivati, Are Gülera. Zainteresirani će moći pogledati izložbu njegovih fotografija gotovo u cijelo vrijeme trajanja Sajma, od 1. do 10. prosinca u pulskom Muzejsko-galerijskom centru Sveta srca. Osim književnošću i fotografijom, Turci će biti u programu i pokretnim slikama, ali ne sapunicama nego revijom suvremenog turskog filma u kinu Valli.

Budući pak da bez Talijana nema Mediterana, i oni će biti poprilično zastupljeni u programu.

Za njih je zadužena Ljiljana Avirović, a osim Magrisa i ranije spomenutih valja još istaknuti i gostovanje Jole Zanetti, Paola Rumiza i Antonella Biaginija.

Nije puno drugačije ni s regijom, pa će osim na-

šijenaca – dobitnika »Kiklopa« za životno djelo Mirka Kovača, Miljenka Jergovića, Daše Drndić, Predraga Lucića, Denisa Derka, Drage Orlića i drugih – u programu biti i Dževad Karahasan, Andrej Nikolaidis, Boris Pahor, Dragan Velikić, Ekrem Čaušević i drugi.

Posebno veselje zasigurno će izazvati ponovno ukazanje »Utorkaša«, koji će na pulskom sajmu predstaviti knjigu tekstova posvećenih pokojnom Miloradu Bibiću Mosoru. Knjiga će biti objavljena neposredno prije Sajma, i to u posebnom izdanju »Slobodne Dalmacije« i Sajma knjige u Istri. Autori poznati, no uz jedan twist: Jurica Pavičić, Boris Dežulović, Ante Tomić, Ivica Ivanišević, Zlatko Gall, Renato Baretić, ali i poseban gost u knjizi – Miljenko Jergović.

Sve pobrojano, podijeljeno u programske jedinice koje će tek biti objavljene, garantira još jedno iznimno književno druženje u Puli, koje će tradicionalno završiti dodjelom utjecajne knjižne nagrade »Kiklop« posljednjeg dana Sajma u Muzejsko-galerijskom centru Sveta srca. Isto tako, čini se da će i ove godine dani biti prepuni programa, što se ponekad Sajmu u Puli spočitavalo zbog nemogućnosti da svi onda dobiju zasluženu pozornost, no tako je to s pulskim Sajmom, možda se u pripremanju i krene s originalnom idejom redukcije, ali na kraju sve ipak završi u lepršavom, kreativnom neredu.

Centralno mjesto Sajma i dalje će biti Dom hrvatskih branitelja, gdje će svoje nove knjige tradicionalno izlagati 300-tinjak nakladnika iz Hrvatske i regije, no šuška se da će se Sajam ove godine ponovno rasprostrjeti po cijelom gradu, njegovim kavanama, galerijama i kulturnim točkama, na kojima će svi skupa po 18. put sanjati knjigu.

Novi ljudi, nova energija

Upitali smo konačno i direktoricu Magdalenu Vodopiju kako ona promišlja punoljetni Sa(n)jam knjige, posebno u kontekstu ovogodišnjeg izdanja kao mosta prema njegovim budućim inkarnacijama.

– Ovo izdanje Sajma puno je slojevitije u programskom i svakom drugom smislu. Osjećam da je to pomak kojem težimo; i dalje je to autorski sajam, ali uz sadržajnije obraćanje pozornosti na stručne programe i sudionike, koji su nam izuzetno važni. Tu su onda prevoditelji, dizajneri, knjižničari... svi oni koji čine dodanu vrijednost Sajma i ukazuju na put kojim se želimo kretati. Evo i mala ekskluziva za vas, od sljedeće godine još ćemo više otvoriti prostor inozemnim agentima i nakladnicima, toj jednoj poslovnoj komponenti koja je izuzetno bitna za život, da ne kažem preživljavanje knjige.

Uz to, neki su nam novi ljudi donijeli i neophodnu, novu energiju. Iako je naš Mauro (Mauricio Ferlin, stalni suradnik Sajma, op. a.) nezamjenjiv, mladi dizajner Oleg Šuran unio je živost u cijeli vizualni identitet. Isto tako, nova članica Programskog odbora Marta Andrić najzaslužnija je za naše otvaranje prema turskom svijetu, njihovoj literaturi i kulturi. Uz sve te novitete, nove ljude i energije, živost koju osjećamo, Sajam će zapravo uvijek ostati mlad – zaključuje Vodopija.

Davor MANDIĆ

Magdalena Vodopija na jednom od razgovora s autorima